03/06/2022

Εγκαινιάζεται σήμερα η έκθεση «Ελευσίνα + Επανάσταση»

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Σε μια εποχή δοκιμασίας για την Ευρώπη, η Ελευσίνα σχεδιάζει σταθερά το ενδιαφέρον πρόγραμμα της «2023 Ελευσίνα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης», αυτή τη φορά με την έκθεση «Ελευσίνα + Επανάσταση». Μια αφηγηματική εγκατάσταση για τη συμμετοχή της ευρύτερης περιοχής στην ελληνική Επανάσταση του 1821, την ιστορία, την ποίηση, το μεγαλείο του αγώνα και με αναλογία του Μεσολογγίου στην Ουκρανία. Η έκθεση «Ελευσίνα + Επανάσταση» θα διαρκέσει έως τις 26 Ιουνίου.

Στο πάρκιν του Παλαιού Ελαιουργείου έχει στηθεί η «Πολεμική Σκηνή»-τέντα που παραπέμπει σε αρχηγείο οπλαρχηγού του 19ου αιώνα, με αρχειακά τεκμήρια από

ντόπιους ιστοριοδίφες και συλλέκτες. Μέσα από την καλαίσθητη σύγχρονη μουσειολογία της, ο επισκέπτης ανακαλύπτει θραύσματα από τη σχέση της Ελευσίνας με τον αγώνα ανεξαρτησίας, το στρατόπεδο του αρχιστράτηγου Καραϊσκάκη το 1826 στην Ελευσίνα, τα ίχνη στρατιάς αφανών ηρώων που δεν έγιναν σύμβολα. Έχει στηθεί αντικρυστά της εικαστικής εγκατάστασης «Θραύσματα»-60 στήλες από καθρέφτες, με χαραγμένους, στα ελληνικά και αγγλικά, τους στίχους από τους Ελεύθερους Πολιορκημένους του Διονυσίου Σολωμού. Η διάταξή τους παραπέμπει σε στρατιωτική παράταξη, αλλά και σε κοιμητήριο.

«Το βράδυ, το φως αντανακλά στους καθρέφτες και φωτίζονται τα γράμματα των στίχων. Και καθρεφτίζεσαι μέσα όταν το βλέπεις σε κυλιόμενο χρόνο. Είναι ο τρόπος που το θραύσμα πληγώνει και ερεθίζει την φαντασία», παρατηρεί ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Μιχαήλ Μαρμαρινός.

Μαζί με την επιμελήτρια της έκθεσης, μουσειολόγο-αρχιτέκτονα Ερατώ Κουτσουδάκη και τους συνεργάτες του, επέλεξαν να στήσουν την έκθεση στον ίδιο χώρο και χρόνο, όπου πέρσι τον Ιούνιο είχε δοθεί η παράσταση Ελεύθεροι Πολιορκημένοι της Ελένης Ευθυμίου, με Ελευσίνιους ερασιτέχνες ηθοποιούς. Άλλωστε η έκθεση φέρει τα ίχνη της επιτυχημένης εκείνης περφόρμανς.

Κι αν δεχτούμε ότι τα ορόσημα του ιστορικού παρελθόντος αναβιώνουν στο παρόν, ο παραλληλισμός των Πολιορκημένων του Μεσολογγίου με τη Μαριούπολη γίνεται αισθητός στην έκθεση με ένα απόσπασμα από τον ύμνο της Ουκρανίας που προστέθηκε στο ηχητικό περιβάλλον της «Πολεμικής Σκηνής», όπως τον απέδωσε την 1η Μαρτίου 2022 η Ορχήστρα και η Χορωδία της Μητροπολιτικής Όπερας της Νέας Υόρκης, υπό την διεύθυνση του αρχιμουσικού Yannick Nézet-Séguin.

«Η αναλογία Μεσολογγίου και Ουκρανίας είναι τρομακτική. Υπάρχουν κείμενα που αν αφαιρέσουμε τα ονόματα στα οποία αναφέρονται δεν ξέρετε ποιος μιλά για ποιον», λέει ο Μιχαήλ Μαρμαρινός.

Ιστορία, θρύλοι, απόσπασμα επιστολής του Γ. Καραϊσκάκη στον Θ. Κολοκοτρώνη, αποσπάσματα από δημοτικά κλέφτικα τραγούδια, την Ωδή στον Γεώργιο Καραϊσκάκη του Διονύση Σαββόπουλου, ένα αρβανίτικο μοιρολόι για τη μάχη του Καματερού, ένα απόσπασμα από την «Ιστορία του Ελληνικού Έθνους» του Παπαρηγόπουλου που περιγράφει την περίπτωση του Καραϊσκάκη και ηχογραφήθηκε από τον Μιχαήλ Μαρμαρινό, συνθέτουν ηχητικές ψηφίδες για τη συστατική αυτή μορφή του ελληνικού κράτους.

Μαζί με γκραβούρες του βρετανικού οίκου Ντελιτάντε(συλλογή Γ.Δ. Παυλόπουλου) μεγενθυμένες στο έπακρο και ψηφιοποιημένες που καταγράφουν την Ελευσίνα της εποχής, ένα μικρό αρβανιτοχώρι με αγροτόσπιτα και διακόσιους κάτοικους. Αναρτημένες στον τοίχο σαν ταπισερί ή σαν χαλί στο δάπεδο της «Πολεμικής

Σκηνής» συνδράμουν στον στόχο της έκθεσης: να ανιχνεύσει την λεγόμενη «περίοδο των ηττών» της Ελληνικής Επανάστασης, το διάστημα 1825-1827, που οδήγησε στην οριστικά επιτυχή έκβαση του αγώνα για ανεξαρτησία και στη νέα μας χώρα, επισημαίνει ο επιστημονικός συνεργάτης της έκθεσης, ιστορικός Στέφανος Καβαλλιεράκης.

Οι χωρικοί της Λεψίνας όπως ονομαζόταν τότε η Ελευσίνα, μαζί με τους Κουντουριώτες και τους Δερβενοχωρίτες, λαμβάνουν ενεργό μέρος στον αγώνα και προμηθεύουν με νέφτι και ρετσίνι τα υδραίικα πυρπολικά, συνεχίζει ο ιστορικός. «Το 1826, η εγκατάσταση ενός στρατοπέδου των Ελλήνων κοντά στο λόφο των αρχαιοτήτων, καθιστά την Ελευσίνα προπύργιο του αγώνα κατά των Τούρκων στη Στερεά Ελλάδα και παρεμποδίζει την δράση του Κιουταχή.

Τη διοίκηση του στρατοπέδου έχει ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, που στηρίζεται στη συμβολή των ντόπιων αγωνιστών, όπως ο Γιάννης Χατζημελέτης». Είναι το “στρατόπεδο” που συμβολίζει την έναρξη και το τέλος, αλλά και τη δραματικότητα των ετών 1825-1827, τη “φάση της κάμψης” της Επανάστασης με την εισβολή στην Πελοπόννησο, την πτώση του Μεσολογγίου και τη χαμένη μάχη των Αθηνών με τον θάνατο του Γ. Καραϊσκάκη. Είναι οι “παράδοξες” ήττες που τελικά χαλυβδώνουν την τελική νίκη».

Περιηγούμαστε στην «Πολεμική Σκηνή» με οδηγό την Ερατώ Κουτσουδάκη.

Χωρίζεται σε τρεις ενότητες, ξεκινώντας από τα ιστορικά γεγονότα και την επιμελητική άποψη, το πολεμικό δωμάτιο συσκέψεων και εικόνες του τόπου από τη συλλογή του Ελευσίνιου Γ. Δ.Παυλόπουλου. «Στήσαμε το πολεμικό δωμάτιο με αγωνιστές μείζονες και «ελάσσονες» ντόπιους κι ένα τοπίο που ονομάζουμε Καραϊσκάκιτ, δηλαδή του Καραϊσκάκη στα αρβανίτικα, συνθέτοντας ψηφίδες που τον αφορούν και τον περιγράφουν», λέει η Ερατώ Κουτσουδάκη. Μέρος της πληροφορίας της έκθεσης βρίσκεται σε cloud και μπορεί να το βρει ο επισκέπτης σκανάροντας QR codes.

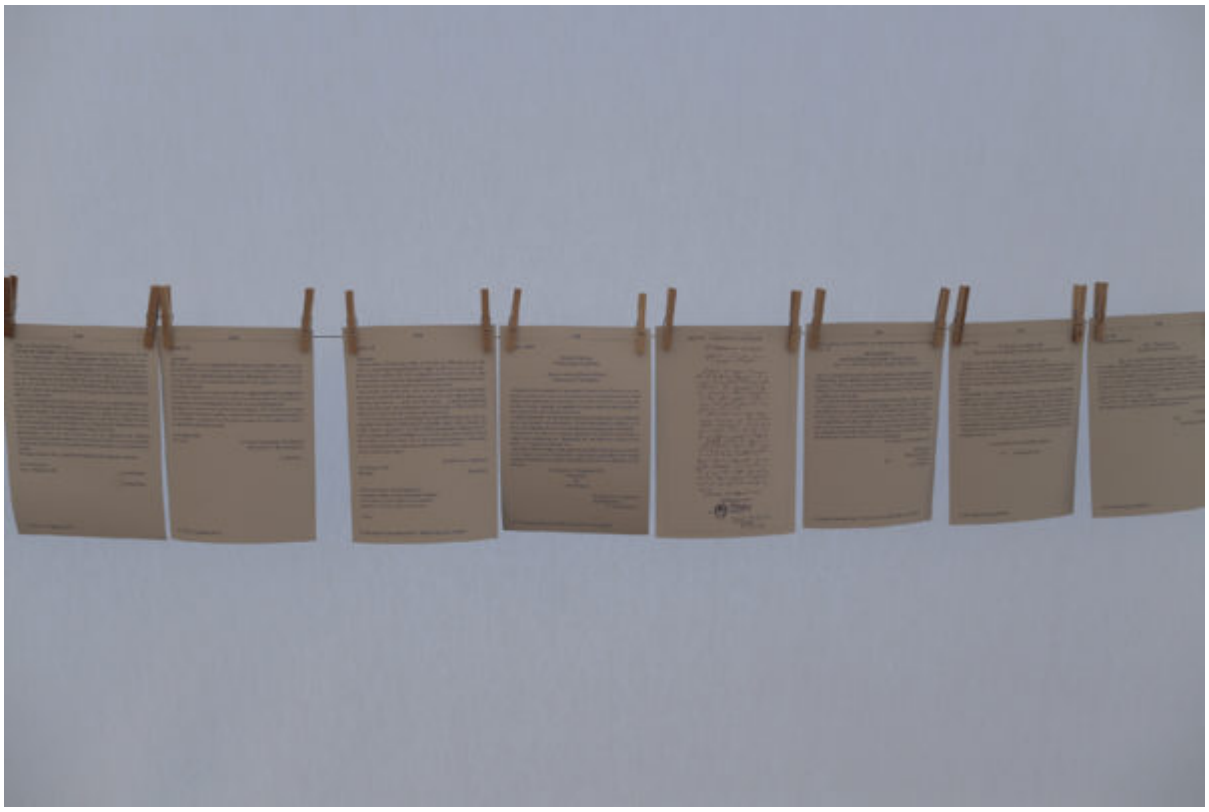

ΑΠΕΜΠΕ: Νατάσσα Δομνάκη

ΦΩΤΟ ΑΠΕ-ΜΠΕ/ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ